

پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس خودباوری و معنا در زندگی

۱-سمانه دشتی فردوئی ۲-محمد رضا تمنایی فر

۱-دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه سراسری کاشان

۲-دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه سراسری کاشان

Samanehdashti7272@gmail.com

tamannai@kashanu.ac.ir

چکیده

اشتیاق تحصیلی به عنوان یکی از ملزومات یادگیری به شمار می رود و معمولاً به عنوان ساختار انگیزشی به کار برده می شود که منعکس کننده تعهد یادگیرنده نسبت به تحصیل است. هدف پژوهش حاضر پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس خودباوری و معنا در زندگی در بین دانش آموزان بود. جامعه پژوهش عبارت از کلیه دانش آموزان دوره متوسطه ناحیه ۴ استان قم که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بوده اند و تعداد ۴۵۰ نمونه به روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای برگزیده شد. داده ها از طریق پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فردریکز و همکاران (۲۰۰۴)، خودباوری فرزبان پور (۱۳۹۷) و معنا در زندگی استگر و همکاران (۲۰۰۶) جمع آوری شد و تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد هر دو متغیر خودباوری ($p < 0.001$, $t = 3/981$, $\beta = 0/200$) و معنا در زندگی ($p < 0.001$, $t = 4/731$, $\beta = 0/238$) اشتیاق تحصیلی را به گونه معنی داری پیش بینی می کنند. یافته های پژوهش حاضر برای نهاد آموزش و پرورش مفید و کاربردی است؛ با توجه به نقش خودباوری و معنا در زندگی در اشتیاق تحصیلی دانش آموزان، لازم است برنامه های آموزش و پرورش به گونه ای سازماندهی شود که زمینه ارتقای خودباوری و معنا داری زندگی جهت بهبود اشتیاق تحصیلی فراهم آید.

کلمات کلیدی: اشتیاق تحصیلی، خودباوری، معنا در زندگی، دانش آموز

۱. مقدمه

یکی از عوامل بسیار مهم و اثرگذار در عملکرد تحصیلی دانش آموزان عوامل روان شناختی آنان است (میکائیلی و همکاران، ۱۳۹۱) از جمله عوامل روانشناختی که می تواند موفقیت آموزشی دانشجویان را تسریع ببخشد، اشتیاق تحصیلی است که به میزان انرژی که یک یادگیرنده برای انجام کارهای تحصیلی خود صرف می کند و میزان اثربخشی و کارایی حاصل شده اشاره دارد و چیزی بیش از یک انگیزه است و شامل مشارکت فعال، دلبستگی، رضایت و سرمایه گذاری روانشناختی دانش آموز و تسلط داشتن بر دانش و مهارت است (ما وای هو آنگ جی، ۲۰۲۱؛ شفییعی و همکاران، ۱۳۹۹) این اصطلاح سازه ای است نوظهور که برای اولین بار جهت درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به عنوان پایه و اساس برای تلاش های اصلاح گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت مدنظر قرار گرفت. (ویزوسو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸؛ فدریکز، بلومفند و پاریس، ۲۰۰۴ به نقل از کتیگری و همکاران، ۱۳۹۹). مطالعه دیدگاه های مختلف و بررسی عوامل مختلف نشان می دهد که طیف گسترده ای از عوامل فردی و محیطی با اشتیاق تحصیلی مرتبط است. (ویلکاکس^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). یکی از عوامل فردی تاثیرگذار بر میزان اشتیاق تحصیلی که از آن به عنوان شرط اول موفقیت و یک نیاز اساسی روان شناختی یاد شده، خودباوری^۳ است. (طاهری، قادری، ۱۳۹۷). خودباوری به عنوان یک عامل روانشناختی در طول دوران رشد در وجود هر کس شکل می گیرد و به سادگی قابل تغییر نیست و می تواند تاثیر مهمی در ابعاد مختلف زندگی فرد بگذارد و به عنوان نگرش، احساس و دانش ما درباره توانایی ها، عملکرد و قابلیت های خودمان توصیف شده است (اسناولا، سسیسی، آنتونیوآگیری و آزپیازو^۴، ۲۰۲۰ به نقل از معارف وند و شفیع آبادی، ۱۳۹۹؛ جدیدی و همکاران، ۱۳۹۹). براندن، پدر جنبش خودباوری که از نظریه پردازان مکتب روانشناسی سلامت می باشد، خودباوری را شامل ۲ مولفه کارآمدی شخصی و عزت نفس^۵ می داند (گیکاس و اسپوالب^۶، به نقل از طاهری، ۱۳۹۷)؛ به اعتقاد براندن استفاده از اصول خودباوری می تواند در بهبود عملکرد افراد در زندگی و به ویژه مسائل تحصیلی تاثیرگذار باشد (عسگری، ۱۳۹۲). یافته های مختلف نشان می دهد که خودباوری بهترین پیش بین موفقیت تحصیلی فراگیران است. یکی از معضلات مهم جامعه عدم خودباوری قشر جوان و نوجوان است که آسیب های جبران ناپذیری را به دنبال دارد که در این تحقیق لزوم بررسی این موضوع احساس شد چرا که دارا بودن روحیه خودباوری بالا در بین دانش آموزان در دنیای پرچالش و رقابتی امروز منجر به موفقیت های مکرر و به طبع آن دریافت بازخوردهای مثبت و شکل گیری حس ارزشمندی، کسب تجربه های موفقیت آمیز و اشتیاق به تحصیل را برای آنان به همراه خواهد داشت. (نوری و همکاران، ۱۳۹۴) افزایش خودباوری با هدف گزینی بهتر، تلاش بیشتر، استفاده از راهبردهای مناسب و درنهایت کارایی بهتر در انجام تکالیف همراه است چراکه دانش آموزانی که به درک ارزش روحی خود رسیده اند، احساس انگیزش بالاتری دارند، زمان بیشتری برای کار مطالعه صرف می کنند در نتیجه اشتیاق تحصیلی بیشتری از خود نشان می دهند (کروس و همکاران، ۲۰۱۹؛ جیردهی و همکاران؛ بختیارپور و همکاران، ۱۳۹۸؛ ابراهیم زاده و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به پژوهش های مختلف در زمینه رابطه خودباوری و میزان اشتیاق و عملکرد تحصیلی می توان چنین استنباط کرد که خودباوری بالا می تواند مانع بروز افت تحصیلی که یکی از مشکلات شایع در آموزش است و بوجود آورنده ی زیان های علمی، فرهنگی، اقتصادی زیادی است را بگیرد و پرداختن به آن به عنوان کلید مهم یادگیری شایان ذکر است. همچنین با توجه به اهمیت موضوع و نبود پژوهش دقیق در حوزه خودباوری دانش آموزان، در این پژوهش به بررسی این عامل مهم و اثرگذار بر اشتیاق تحصیلی می پردازیم.

^۱Academic engagment^۲ Ma, Y., Huang G^۳Vizoso^۴wilcox^۵ self belief^۶Esnaola, Sese, Antonio-Agirr & Azpiazu^۷Self steem^۸Gecas & Schwalbe

از جمله عوامل دیگری که به نظر می رسد به طور غیر مستقیم بر مقوله اشتیاق تحصیلی تاثیرگذار باشد معنا در زندگی است که از مفاهیم کلیدی مطرح در علوم مختلف و از شاخص های مهم سلامت و بهزیستی افراد است (حاجی تبار و همکاران، ۱۳۹۸). این مفهوم به دو بعد مجزا تقسیم شده است: حضور معنا و جستجو برای معنا. حضور معنا در زندگی به ادراک فرد از زندگی او به صورت معنادار، هدفمند و مهم اشاره دارد، در حالی که جستجوی معنا، سطح تلاش فرد برای درک و افزایش معنا در زندگی است؛ سطح بالاتری از معنا در زندگی به سازگاری مطلوب در حوزه های عملکرد مانند سلامت جسمانی، تندرستی، پیشرفت تحصیلی و عملکرد شغلی منجر می شود. در طی چند دهه گذشته، شواهد قابل توجهی از این مفهوم در میان نوجوانان، جوانان و افراد مسن استفاده شده است (ژائو، ۲۰۲۱) و تاکنون روان شناسان بسیاری از دیدگاه های مختلف، معنای زندگی را بررسی کرده اند؛ از میان همه آن ها ویکتور فرانکل، پدید آورنده مکتب معنا درمانی و از طرفداران دیدگاه اصالت وجود، بیش از دیگران به این موضوع پرداخته است. فرانکل (۱۹۸۸)، به نقل از همفیل (۲۰۱۵) معتقد است که معنای زندگی هر فرد منحصر به فرد است، همچنین این معنا با گذشت زمان تغییر نمی کند و در دوره های رشدی گوناگون نیز تفاوت دارد. براندن مهم ترین سائق انسان را «اراده معطوف به معنا» می داند که اگر این سائق برآورده نشود نوعی ناکامی به همراه خواهد داشت که ناکامی وجودی نامیده می شود. در حقیقت فردی که نتواند معنای زندگی خویش را بیابد، احساس پوچی به او دست می دهد و الزاما این حس منجر به بیماری نمی شود، بلکه پیش آگاهی بدی برای ابتلا به اختلال هاست (بالوم و لیسز، ۲۰۰۵) به نقل از منصور و همکاران، ۱۳۹۵) با توجه به این که دانش آموزان در معرض چالش های متفاوت از قبیل استرس زیاد، نمرات ضعیف و تحلیل رفتگی و افت تحصیلی و کاهش اشتیاق روبرو هستند، می توان چنین استنباط کرد که در پرتو یافتن معنا و مفهوم زندگی خود می توانند با مشکلات پیش رو کنار بیایند چرا که کشف معنا در زندگی موجبات رشد فردی و موفقیت در زمینه های مختلف علی الخصوص پیشرفت تحصیلی را برای آنان فراهم می کند و با استفاده از معنا می توان اشتیاق بیشتری برای یادگیری و تحمل سختی تکالیف در دانش آموزان ایجاد کرده و در نهایت داشتن معنا و هدف در زندگی به عنوان یکی از عوامل اصلی اثرگذار بر افزایش اشتیاق تحصیلی می باشد و برخورداری از آن به عنوان سپری محکم در برابر کاهش انگیزه و افت تحصیلی دانشجویان خواهد بود. (هاکر و ورز، ۱۹۸۴؛ سلطانی بناوندی و همکاران، ۱۳۹۶). در برخی تحقیقات تایید شده است که درک نکردن معنای زندگی با بسیاری از مشکلات روانی همچون اضطراب، افسردگی، بی حوصلگی، کاهش انگیزه و در نهایت ترک تحصیل دانش آموزان رابطه معناداری داشته است به این معنی که دانشجویانی که درک صحیحی از زندگی نداشتند و معنای زندگی را نیافته اند دچار احساس پوچی و ناامیدی، سازگاری پایین، فقدان اشتیاق و افت تحصیلی شده اند که در نهایت با این شرایط جامعه به سمت بی هدفی سوق پیدا خواهد کرد (حاجی تبار فیروزجایی و همکاران، ۱۳۹۸، منصور و همکاران، ۱۳۹۷؛ بیرامی، هاشمی نصرت آبادی، فرهادی و موحدی، ۱۳۹۳؛ دهرداری، یاراحمدی، تقدیسی، دانشور و احمدپور، ۱۳۹۲؛ بهادری خسرو شاهی و محمودعلیلو، ۱۳۹۱). محققان در پژوهش های گوناگونی اثرگذاری معنا در زندگی بر عملکرد و انگیزش و اشتیاق تحصیلی را مورد بررسی قرار داده اند و هنوز در هیچ یک از این تحقیقات رابطه معنا در زندگی و ابعاد اشتیاق تحصیلی در بین دانشجویان و اثرگذاری هر کدام از آن ها در کنار یکدیگر مورد توجه قرار نگرفته است. (هورست و پرسکات، ۲۰۲۱) در حالی که همچنان که اشاره شد ارتباط بین معنا در زندگی و عملکرد و اشتیاق تحصیلی وجود دارد. همچنین در برخی از تحقیقات و پژوهش های انجام شده، نتایج متفاوت و گاه متناقض در تاثیرگذاری متغیرهای سن، تحصیلات، جنسیت مشاهده شد که لازم به بررسی دقیق تر در این پژوهش می باشد.

۲. روش پژوهش

meaning in life

۱. Zhao
۱. Frankl
۲. logo therapy
۳. he will to meaning
۴. existential
۵. Yalom & Leszcz
۶. Haccer & Werres
۷. Hurst, R., & Prescott, J

روش تحقیق در این پژوهش از نوع توصیفی با طرح همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه ناحیه ۴ استان قم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند که براساس اطلاعات ارائه شده از سوی اداره آموزش و پرورش استان قم، تعداد ۴۵۰ نفر براساس جدول کرجسی و مورگان و با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد که در نهایت ۴۰۶ پرسشنامه قابل تحلیل بود. میانگین سنی شرکت کنندگان ۱۶/۶۴ سال با انحراف استاندارد ۰/۸۴ بود. میانگین معدل درسی دانش آموزان ۱۸/۷۵ با انحراف استاندارد ۷/۲۶ بود. فرایند انتخاب نمونه بدین صورت بود که ابتدا از بین چهار ناحیه آموزش و پرورش استان قم، یک ناحیه (ناحیه چهارم) به طور تصادفی انتخاب شد، سپس از بین مدارس دوره متوسطه دوم دخترانه و پسرانه این ناحیه، چهار مدرسه دخترانه و چهار مدرسه پسرانه انتخاب شد و در نهایت از هر مدرسه ۲ کلاس به عنوان نمونه انتخاب گردید. معیار ورود به پژوهش، رضایت آگاهانه به تکمیل و معیار خروج عدم تمایل به تکمیل کردن پرسشنامه ها بود. نحوه تکمیل پرسشنامه ها برای دانش آموزان تشریح گردید و به آن ها اطمینان داده شد که پاسخ هایشان صرفاً جهت پژوهش بوده و بدون نام و نام خانوادگی. به صورت محرمانه در نزد پژوهشگر باقی خواهد ماند. اطلاعات و داده های بدست آمده در دو بخش توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. در بخش توصیفی، از شاخص های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، جداول و نمودارها) و به منظور تحلیل استنباطی از آزمون معناداری همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد.

۱-۲. ابزار پژوهش

پرسشنامه اشتیاق تحصیلی توسط فردیگز، بلومفیلد و پاریس (۲۰۰۴) ساخته شده است که دارای ۱۵ گویه است که این گویه ها سه خرده مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی را در میان دانشجویان اندازه گیری می کند. سوالات ۱ تا ۴ مربوط به خرده مقیاس اشتیاق رفتاری و سوالات ۵ تا ۱۰ مربوط به خرده مقیاس اشتیاق عاطفی و سوالات ۱۱ تا ۱۵ نیز مربوط به خرده مقیاس اشتیاق شناختی می باشد. پاسخ هر کدام از گویه ها دارای نمرات ۱ تا ۵ می باشد که از هرگز تا در تمام اوقات را شامل می شود. نقطه برش در کل پرسشنامه اشتیاق تحصیلی به ترتیب ۱۵، ۷۵ و ۴۵ است. فردیگز و همکاران ضریب پایایی این مقیاس را ۰/۸۶ گزارش نمودند. روایی این پرسشنامه در پژوهش اسلامی و همکاران (۱۳۹۵) تایید شده و پایایی کل به روش آلفای کرونباخ در پژوهش آن ها ۰/۶۶ بدست آمد. در پژوهش حاضر نیز ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ بدست آمد؛ همچنین در مولفه اشتیاق رفتاری ۰/۷۶، اشتیاق عاطفی ۰/۸۶ و اشتیاق شناختی ۰/۷۸ گزارش شد.

پرسشنامه خودباوری فرزبان پور و همکاران، ۱۳۹۱ شامل ۵۰ گویه و ۴ بعد مهم بودن، شایستگی، قدرت، فضیلت می باشد که به منظور سنجش میزان خودباوری بکار می رود، نمره گذاری پرسشنامه بصورت ۴ گزینه ای می باشد. در پژوهش فرزبان پور و همکاران (۱۳۹۱) روایی پرسشنامه به تأیید اساتید و متخصصان رسید. در پژوهش حاضر در مرحله اول جهت تأیید روایی صوری ابتدا ۵ نفر از اساتید، متخصصان خواسته شد تا نظر خود را نسبت به پرسشنامه اعلام کنند و پس از تأیید روایی آن برای پایایی اقدام گردید. فرزبان پور و همکاران (۱۳۹۱) پایایی پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ بدست آوردند. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ بدست آمده است و پرسشنامه در سطح مطلوب پایایی قرار دارد. (نجف زاد، ۱۳۹۹).

مقیاس معنای زندگی توسط استگر، فریزر، اویشی و کالر (۲۰۰۶) جهت ارزیابی وجود معنا و تلاش برای یافتن آن ارائه شده و اعتبار و پایایی و ساختار عاملی آن در پژوهش های مختلف با نمونه های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. این محققان برای ساخت این ابزار ابتدا ۴۴ آیتم تهیه کرده بودند و سپس با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی به دو عامل وجود معنا در زندگی و جستجوی معنا در زندگی با مجموع ۱۷ آیتم دست یافتند. سپس در یک تحلیل عاملی تأییدی با حذف ۷ گویه به ساختار مناسب دو عاملی با ۱۰ گویه دست یافتند. در این تحلیل برای هر کدام از مقیاس ها ۵ آیتم در نظر گرفته شد بین دو عامل وجود و جستجوی معنا در زندگی همبستگی منفی اندکی وجود داشت. ($R=0/19$)

مقیاس معنای زندگی شامل دو زیر مقیاس است که وجود معنا در زندگی و نیز جستجو برای یافتن معنا را ارزیابی می کنند. مجموع نمرات سوالهای ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۰ میزان تلاش فرد برای یافتن معنا و مجموع نمرات سوال های ۱، ۴، ۵، ۶ و ۹ (سوال ۹ با کدگذاری معکوس) میزان معناداری زندگی فرد را مشخص می کنند. طبق پژوهش های استگر و همکاران (۲۰۰۶) اعتبار این مقیاس برای ارزیابی زندگی ۰/۸۶، برای زیر مقیاس وجود معنا و ۰/۸۷ برای زیر مقیاس جستجوی معنا برآورد شده است.

طبق پژوهش استگر و همکاران (۲۰۰۶) پایایی زیر مقیاسهای وجود معنا و جستجوی معنا به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۳ است.

پایایی آزمون و بازآزمون این مقیاس در ایران با دو هفته فاصله برای زیر مقیاس وجود معنا ۰/۸۴ و برای زیر مقیاس جستجوی معنا ۰/۷۴ بدست آمد.

آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس جستجوی معنا ۰/۷۵ و برای زیر مقیاس داشتن معنا ۰/۷۸ محاسبه شد. در پژوهش حاضر نیز پایداری پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد؛ همچنین در مولفه ی وجود معنا در زندگی ۰/۷۸ و مولفه یافتن معنا در زندگی ۰/۷۹ گزارش شد.

۳. یافته ها

یافته های توصیفی پژوهش حاضر شامل میانگین و انحراف استاندارد نمره های مربوط به متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش و مؤلفه های آن ها است. این یافته ها در جداول زیر آمده است.

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد نمرات خودباوری

متغیرها	سطح متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین نمره	کمترین نمره
خودباوری	دختر	۲۱۶	۱۴۳/۶۹	۱۲/۸۱	۱۷۴	۱۰۸
	پسر	۱۹۰	۱۴۲/۹۶	۱۳/۲۹	۱۷۴	۱۰۳
	انسانی	۷۲	۱۴۳/۰۴	۱۲/۶۱	۱۷۲	۱۰۴
	تجربی	۱۱۹	۱۴۱/۵۷	۱۲/۱۹	۱۷۴	۱۱۴
	ریاضی	۵۸	۱۴۰/۴۵	۱۴/۷۰	۱۷۴	۱۰۸
	فنی و حرفه ای	۱۵۷	۱۴۵/۹۱	۱۲/۸۳	۱۷۲	۱۰۳
	کل	۴۰۶	۱۴۳/۳۵	۱۳/۰۳	۱۷۴	۱۰۳

بر اساس جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد نمرات خودباوری دختران و پسران به ترتیب برابر با (۱۲/۸۱) (۱۴۳/۶۹) و (۱۳/۲۹) (۱۴۲/۹۶) است. بیشترین نمره مربوط به شرکت کنندگان رشته فنی حرفه ای (۱۲/۸۳) (۱۴۵/۹۱) می باشد. مقدار میانگین و انحراف استاندارد نمره کل شرکت کنندگان (۱۳/۰۳) (۱۴۳/۳۵) است.

جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد نمرات معنا در زندگی و مؤلفه های آن

متغیرها	سطح متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین نمره	کمترین نمره
معنا در زندگی	دختر	۲۱۶	۵۵/۲۹	۹/۶۶	۷۰	۲۴
	پسر	۱۹۰	۵۶/۴۴	۸/۸۸	۷۰	۲۰
	انسانی	۷۲	۵۵/۰۷	۹/۵۲	۷۰	۲۰
	تجربی	۱۱۹	۵۷/۴۷	۸/۱۸	۷۰	۳۱
	ریاضی	۵۸	۵۳/۷۷	۱۰/۵۹	۷۰	۲۴
	کل	۴۰۶	۵۵/۳۵	۹/۰۳	۷۰	۲۰

فنی و حرفه‌ای	۱۵۷	۵۵/۶۸	۹/۳۸	۷۰	۳۱
کل	۴۰۶	۵۵/۸۲	۹/۳۰	۷۰	۲۰
دختر	۲۱۶	۲۸/۸۰	۵/۲۵	۳۵	۵
پسر	۱۹۰	۲۹/۰۶	۵/۳۰	۳۵	۵
انسانی	۷۲	۲۸/۷۱	۵/۴۲	۳۵	۹
تجربی	۱۱۹	۲۹/۵۷	۴/۳۹	۳۵	۱۷
ریاضی	۵۸	۲۸/۲۶	۶/۱۰	۳۵	۵
فنی و حرفه‌ای	۱۵۷	۲۸/۷۷	۵/۴۷	۳۵	۵
کل	۴۰۶	۲۸/۹۲	۵/۲۶	۳۵	۵
دختر	۲۱۶	۲۶/۴۹	۶/۰۳	۳۵	۱۱
پسر	۱۹۰	۲۷/۳۸	۵/۴۷	۳۵	۵
انسانی	۷۲	۲۶/۳۶	۶/۱۲	۳۵	۵
تجربی	۱۱۹	۲۷/۹۰	۵/۱۹	۳۵	۱۳
ریاضی	۵۸	۲۵/۵۱	۵/۹۲	۳۵	۱۳
فنی و حرفه‌ای	۱۵۷	۲۶/۹۱	۵/۹۱	۳۵	۸
کل	۴۰۶	۲۶/۹۰	۵/۷۸	۳۵	۵

وجود معنا در زندگی

تلاش برای یافتن معنا

بر اساس جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد نمرات معنا در زندگی دختران و پسران به ترتیب برابر با $55/29(9/66)$ و $56/44(8/88)$ است. بیشترین نمره مربوط به شرکت‌کنندگان رشته تجربی $57/47(8/18)$ می‌باشد. مقدار میانگین و انحراف استاندارد نمره کل شرکت‌کنندگان $55/82(9/30)$ است.

جدول ۳ میانگین و انحراف استاندارد نمرات اشتیاق تحصیلی و مؤلفه‌های آن

متغیرها	سطح متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین نمره	کمترین نمره
اشتیاق تحصیلی	دختر	۲۱۶	۴۴/۶۴	۹/۲۰	۷۱	۲۰
	پسر	۱۹۰	۴۶/۲۸	۱۰/۸۱	۷۴	۱۸
	انسانی	۷۲	۴۴/۲۸	۹/۸۰	۶۷	۲۳
	تجربی	۱۱۹	۴۵/۸۲	۱۰/۰۰	۶۸	۲۰
	ریاضی	۵۸	۴۳/۸۹	۹/۹۰	۶۲	۲۴
	فنی و حرفه‌ای	۱۵۷	۴۶/۱۷	۱۱/۰۲	۷۴	۱۸
	کل	۴۰۶	۴۵/۴۱	۱۰/۳۶	۷۴	۱۸
اشتیاق رفتاری	دختر	۲۱۶	۱۴/۹۸	۲/۵۱	۲۰	۷
	پسر	۱۹۰	۱۵/۱۸	۲/۵۱	۲۰	۷
	انسانی	۷۲	۱۴/۹۶	۲/۳۹	۲۰	۹

۸	۲۰	۲/۴۸	۱۵/۱۶	۱۱۹	تجربی	
۷	۱۹	۲/۴۱	۱۴/۸۳	۵۸	ریاضی	
۷	۲۰	۲/۶۲	۱۵/۱۵	۱۵۷	فنی و حرفه‌ای	
۷	۲۰	۲/۵	۱۵/۰۷	۴۰۶	کل	
۶	۳۰	۵/۸۲	۱۶/۸۸	۲۱۶	دختر	اشتیاق عاطفی
۶	۳۰	۵/۷۲	۱۶/۷۹	۱۹۰	پسر	
۷	۳۰	۵/۷۶	۱۶/۱۴	۷۲	انسانی	
۶	۳۰	۵/۲۸	۱۶/۹۸	۱۱۹	تجربی	
۷	۲۷	۵/۸۸	۱۶/۶۴	۵۸	ریاضی	
۶	۳۰	۵/۰۹	۱۷/۱۳	۱۵۷	فنی و حرفه‌ای	
۶	۳۰	۵/۷۶	۱۶/۸۴	۴۰۶	کل	
۵	۲۵	۴/۳۰	۱۲/۷۸	۲۱۶	دختر	
۵	۲۵	۴/۵۶	۱۴/۳۲	۱۹۰	پسر	
۶	۲۵	۴/۴۵	۱۳/۱۹	۷۲	انسانی	
۵	۲۴	۴/۴۵	۱۳/۶۸	۱۱۹	تجربی	
۵	۲۵	۴/۵۹	۱۲/۴۲	۵۸	ریاضی	
۵	۲۴	۴/۴۴	۱۳/۹۰	۱۵۷	فنی و حرفه‌ای	
۵	۲۵	۴/۴۷	۱۳/۵۰	۴۰۶	کل	

براساس جدول ۳، میانگین و انحراف استاندارد نمرات اشتیاق عاطفی دختران و پسران به ترتیب برابر با $۱۶/۸۸(۵/۸۲)$ و $۱۶/۷۹(۵/۷۲)$ است. بیشترین نمره مربوط به شرکت‌کنندگان رشته فنی و حرفه‌ای $۱۷/۱۳(۵/۰۹)$ می‌باشد. مقدار میانگین و انحراف استاندارد نمره کل شرکت‌کنندگان $۱۶/۸۴(۵/۷۶)$ است.

میانگین و انحراف استاندارد نمرات اشتیاق شناختی دختران و پسران به ترتیب برابر با $۱۲/۷۸(۴/۳۰)$ و $۱۴/۳۲(۴/۵۶)$ است. بیشترین نمره مربوط به شرکت‌کنندگان رشته فنی و حرفه‌ای $۱۳/۹۰(۴/۴۴)$ می‌باشد. مقدار میانگین و انحراف استاندارد نمره کل شرکت‌کنندگان $۱۳/۵۰(۴/۴۷)$ است.

یافته های استنباطی:

جهت بررسی فرضیه پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ آمده است.

جدول ۴ ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳
۱ خودباوری	۱		
۲ معنا در زندگی	$۰/۳۸۶^{**}$	۱	
۳ اشتیاق تحصیلی	$۰/۲۹۲^{**}$	$۰/۳۱۵^{**}$	۱

$p < ۰/۰۱^{**}$ $p < ۰/۰۵^*$

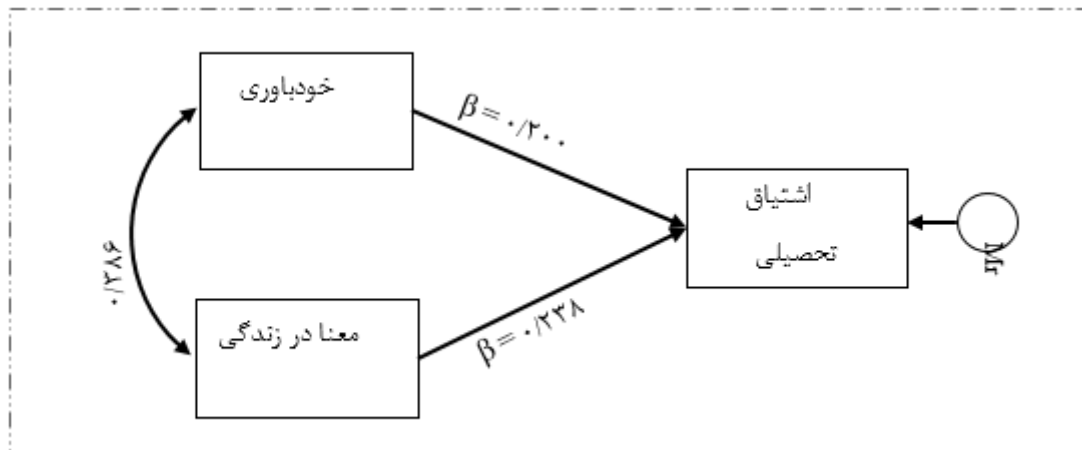
بر اساس نتایج جدول ۴؛ بین خودباوری و اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد ($r = 0.292, p < 0.01$). بنابراین فرضیه اول تأیید می شود.

بین معنا در زندگی و اشتیاق تحصیلی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد ($r = 0.315, p < 0.01$). بنابراین فرضیه دوم تأیید می شود.

جدول ۵ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس خودباوری و معنا در زندگی

متغیر پیش بین	R	R ²	F	سطح معناداری	B	خطا	β	آماره t	سطح معنی داری
مدل	۰/۳۶۵	۰/۱۳۳	۳۱/۰۱۹	<۰/۰۰۱					
مقدار ثابت					۷/۸۰۲	۵/۳۷۱	-	۱/۴۴۸	۰/۱۴۸
خودباوری					۰/۱۵۹	۰/۰۴۰	۰/۲۰۰	۳/۹۸۱	<۰/۰۰۱
معنا در زندگی					۰/۲۶۵	۰/۰۵۶	۰/۲۳۸	۴/۷۳۱	<۰/۰۰۱

بر اساس یافته های جدول ۵ مدل پیش بینی اشتیاق تحصیلی توسط خودباوری و معنا در زندگی از لحاظ آماری معنی دار می باشد ($p < 0.001$), هر دو متغیر خودباوری ($r = 0.292, p < 0.001, t = 3.981$) و معنا در زندگی ($r = 0.315, p < 0.001, t = 4.731$) اشتیاق تحصیلی را به گونه معنی داری پیش بینی می کنند. ضریب استاندارد بدین معنی می باشد که در صورت افزایش یک انحراف استاندارد خودباوری متغیر اشتیاق تحصیلی به اندازه ۰/۲۰۰ انحراف استاندارد افزایش و در صورت افزایش یک انحراف استاندارد معنا در زندگی متغیر اشتیاق تحصیلی به اندازه ۰/۲۳۸ انحراف استاندارد افزایش می یابد و مدل این اثر مستقیم در شکل شماره ۱-۴ نشان داده شده است.

مدل پیش بینی اشتیاق تحصیلی به وسیله خودباوری و معنا در زندگی

۴. نتایج

با توجه به نقش و اهمیت اشتیاق تحصیلی در سایر عملکرد های تحصیلی از جمله موفقیت تحصیلی، پژوهش حاضر با هدف پیش بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس خودباوری و معنا در زندگی در بین دانش آموزان قم انجام شد. در راستای این هدف ۴۵۰ دانش آموز پرسشنامه های اشتیاق

تحصیلی فردیکز، بلومفیلد و پاریس (۲۰۰۴)، خودباوری فرزبان پور (۱۳۹۱)، معنادر زندگی استگر و همکاران (۲۰۰۶) و پرسشنامه شبکه های اجتماعی مجازی جهانبانی (۱۳۹۷) را تکمیل کردند.

یافته های بدست آمده از این پژوهش حاکی از این است خودباوری به طور مثبت اشتیاق تحصیلی را پیش بینی می کند. این نتایج در مورد اثر مثبت و مستقیم خودباوری بر اشتیاق با یافته های (ساکمن؛ ۲۰۲۱؛ شادکام و همکاران، ۱۴۰۰؛ اسلامی و همکاران، ۲۰۱۸. ویرتانن؛ ۲۰۱۶؛ وانگ و همکاران، ۲۰۱۵، بختیارپور، ۲۰۲۰. اوجی نژاد و عزیز، ۱۳۹۷؛ یارمحمدی، ۱۳۹۷) همسو است. اثرگذاری خودباوری بر موفقیت و پیشرفت تحصیلی بسیار جدی است (عاشوری، ۱۳۹۹) در تبیین یافته ی پژوهش حاضر می توان گفت که خودباوری پیش بینی کننده عملکرد تحصیلی یا موفقیت تحصیلی دانش آموزان متوسطه است (دوگان، ۲۰۱۵) این مفهوم به عنوان منشا موفقیت و عامل انگیزشی، نگه دارنده و هدایت کننده رفتار به سوی هدف یا باور دانش آموز نسبت به توانایی های خود تعریف شده است (پتریچ و دی گروت؛ ۱۹۹۲، جوادی و بشیر گودرزی، ۱۳۹۴، علایی خیرام و همکاران، ۱۳۹۱ به نقل از جنا آبادی، ۱۳۹۸). براساس نظریه بندورا (۱۹۷۷) خودباوری عاملی است که به عنوان یک میانجی شناختی عمل می کند و افکار، احساس و شناخت فرد را تحت تاثیر قرار می دهد و یکی از عوامل تنظیم رفتار محسوب می شود. بندورا خودباوری را قضاوت افراد درباره توانایی آن ها در انجام دادن یک فعالیت تعریف کرده پس بدیهی است دانش آموزانی که خودباوری بالاتری دارند احساس ارزشمندی بیشتری می کنند و ادراک بیشتری از توانایی خود در مواجهه با وظایف محوله و موقعیت های تحصیلی دارند، در حل مسائل توانمند تر هستند و با سختی های موجود در تکالیف تحصیلی به راحتی کنار می آیند. (پاجارس و شانک، ۲۰۰۲)

تحقیقات اندکی در رابطه با معنا در زندگی و اشتیاق تحصیلی انجام است. از آنجا که اکثر دانش آموزان معنای زندگی را داشتن هدف در زندگی در نظر می گیرند این مفهوم یک حالت ایستا نیست بلکه در طول زمان دچار تغییر می شود. به عنوان مثال زمانی که هدفی بدست می آید رویاهای دیگر برای دنبال کردن وجود دارد و این فرایند در حال تغییر است، در تحقیق پس از پذیرفته شدن در دانشگاه معنای بعدی یافتن شغل خوب در جامعه است. معنا در زندگی منجر به مهارت هایی مانند انعطاف پذیری، استقلال و تعیین هدف می شود. ارتباط نوجوان با افراد مهم خانواده به توسعه معنای زندگی آنان کمک می کند همچنین والدین تاثیرات اساسی در یافتن معنای زندگی فرد ایفا می کنند. اجرای فعالیت های هدایت شغلی در مدارس به ارتقای معنای دانش آموزان کمک می کند و می تواند حس قوی ارتباط با افراد مهم را در زندگی دانش آموز را تقویت کند. (وایوئن و همکاران، ۲۰۲۰)

قابل ذکر است معنای زندگی یک ساختار پیچیده روانشناسی است بنابراین در هنگام بررسی موضوع پرداختن به همه عوامل تاثیرگذار از جمله جنسیت، سن و شرایط فرهنگی اقتصادی دشوار است. (وایوئن، ۲۰۲۲)

فرانکل (۲۰۱۸) اظهار داشت معنا در زندگی تاثیر مثبت در توانایی کنار آمدن با شرایط سخت زندگی خواهد داشت. وی در رابطه با تجربیات شخصی خود در اردوگاه کار اجباری اظهار داشت که افرادی که از معنا و هدف زندگی خود محافظت می کنند به نجات امیدوار هستند، در شرایط مختلف انعطاف پذیر هستند همچنین عزت نفس بالاتری دارند و در زندگی موفق تر هستند (کاراتاس و تاگی، ۲۰۲۲). داشتن معنا و هدف در زندگی می تواند سازگاری در مدرسه را پیش بینی کند. افرادی که معنای مورد نظر زندگی را درک می کنند با حفظ نگرش مثبت به زندگی و استفاده از مهارت های شناختی مانند حل مسئله، تصمیم سازی و هدف گذاری به مقابله با مشکلات می پردازند و بهتر با مدرسه تطابق می یابند (کیم، ۱۹۸۷) براساس دیدگاه اصالت وجود در دنیای پیچیده امروز تغییرات زندگی صنعتی انسانها در تلاش خود جهت کسب آسایش مادی پیوندهای خود را با خانواده و مذهب از دست می دهند و در نتیجه دچار نوعی مرگ معنوی و احساس بی معنایی در زندگی می شوند (بوتزین و همکاران، ۱۹۹۳)

از آن جایی که مولفه ی وجود معنا با مولفه هایی مانند هدفمندی ارتباط مستقیم دارد فعالیت هدفمند مستلزم تلاش و تمرکز فرد در زندگی است معنا در فرد هیجانی ایجاد می کند تا حالت سکون را به هدف و انگیزه ای برای زندگی تبدیل کند. پس فردی که معنای زندگی خود را یافته تلاش و پویایی لازم را برای پیشرفت و موفقیت خود دارد. بنابراین می توان چنین استنباط کرد که اشتیاق به تحصیل دانش آموز در پرتوی داشتن معنا و هدف در زندگی تحقق می یابد. (کریمی و صفاری، ۱۳۹۶) با توجه به پژوهش شادمان، یعقوبی، زنگنه و فیروزه و پیرانی، (۱۴۰۰) معنا در ایجاد انگیزه و

۱. Sokmen

۲. Virtanen

۳. Dogan

۴. De grote

۵. Yuen

۶. Karataş, Z., & Tagay

اشتیاق دانش آموزان نقش داشته است و باعث تلاش بیشتری شود که در نتیجه کسب اهداف مطلوب و افزایش اشتیاق تحصیلی را به دنبال خواهد داشت.

کوشش برای یافتن معنای زندگی با تنش و اضطراب همراه است در نتیجه تاثیر منفی بر اشتیاق دانش آموزان می گذارد و موجب کاهش آن می شود. هرچه نمره فرد در این شاخص بالاتر باشد انسجام ذهنی بیشتری داشته و در برنامه ریزی خود برای رسیدن به اهداف تحصیلی عملکرد بهتری خواهد داشت.

مزلو (۱۹۷۱) معتقد است معنای زندگی هر فرد در فرایند خودشکوفایی بدست می آید و کامل می شود (احمدی و همکاران، ۲۰۱۶) در بین نوجوانان سه عامل خانواده، ارتباطات اجتماعی و کار و تحصیل مهم ترین منابع معنی بخش در زندگی گزارش شده است فرانکل نیز معتقد است هنگامی که فرد قادر به یافتن معنا و مفهوم خود نیست در بحران وجودی خویش غوطه ور می شود به همین خاطر در موقعیت های چالش بر انگیز محیط تحصیلی موفق عمل نمی کند و به طبع آن اشتیاق کافی به تحصیل نخواهد داشت (دلی فیه و سوسیا ناشن، ۲۰۱۴ به نقل از شادکام و همکاران، ۱۴۰۰). با توجه به اهمیت موضوع، کمبود پژوهش در این حوزه احساس می شود. در نهایت یافته های این تحقیق می تواند به گسترش دانش در حوزه های مختلف پژوهش کمک کند.

نتایج این تحقیق نشان داد که خودباوری و معنا در زندگی به خوبی اشتیاق تحصیلی را پیش بینی می کنند و معنا در زندگی سهم بیشتری در پیش بینی اشتیاق تحصیلی دارد چرا که داشتن معنا و هدف برای زندگی مانند سکویی برای پیشروی به سوی موفقیت عمل می کند و بی معنایی در زندگی عامل بی انگیزگی و ناکارآمدی خواهد بود.

با توجه به اینکه منابع شخصی و اجتماعی مختلفی بر اشتیاق تحصیلی تاثیر می گذارند متغیر خودباوری و معنا در زندگی از جمله منابع شخصی با اهمیت و تاثیرگذار بر اشتیاق تحصیلی می باشد. (ویزوسو، ۲۰۱۸). هرچه منابع شخصی فرد و خودکارآمدی و عزت نفس فراگیر بیشتر باشد انتظار می رود که عملکرد تحصیلی و رضایت بالاتری را تجربه کند (باکر و دمورتی، ۲۰۰۸ به نقل از درتاج و همکاران، ۱۳۹۷) عدم خودباوری به عنوان مکانیزمی بازدارنده در راستای دستیابی به موفقیت و عملکرد تحصیلی عمل می کند (شادکام و همکاران، ۱۴۰۰). هرمان و بتز (۲۰۰۴) نیز به این نتیجه رسیدند که خودباوری بر حوزه های زیادی از تجارب شخصی فرد نظیر اشتیاق تحصیلی اثر می گذارد. عدم باور نسبت به توانایی های شخصی و نداشتن هدف و معنا در زندگی با احساس درماندگی همراه خواهد بود این شناخت های منفی موجب می شود فرد در برخورد با موقعیت های زندگی از جمله حوزه تحصیلی نتواند عملکرد خوبی داشته باشد و در نتیجه منجر به کاهش اشتیاق تحصیلی فرد خواهد شد زمانی که فراگیر خود را در رسیدن به انتظارات تحصیلی نا کارآمد می داند و معنایی برای زندگی خود نیافته به طبع آن انگیزه و اشتیاقی نیز برای انجام فعالیت های مربوط به مدرسه نخواهد داشت. شناسایی عوامل تاثیرگذار بر اشتیاق تحصیلی از وظایف مهم روانشناسان تربیتی و دانشجویان این رشته است در صورت تعیین عوامل تاثیرگذار بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان می توان امیدوار بود تا با تمهید مقدمات و شرایط آن، زمینه های ارتقا اشتیاق تحصیلی فراهم شود تا در نهایت نظام آموزش و پرورش کشور و جامعه از ثمرات آن بهره مند گردند. (مرادی، ۱۳۹۴)

قدر دانی

از همکاری اداره کل آموزش و پرورش استان قم و کلیه دانش آموزانی که در این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدر دانی می نمایم.

مراجع

منابع فارسی

ابراهیم زاده غلامرضا، جدیدی هوشنگ، یاراحمدی یحیی، مرادی امید. (۱۴۰۰) تدوین مدل علی رضایت تحصیلی براساس خودباوری تحصیلی و خوش بینی تحصیلی با میانجی-گری راهبردهای فراشناختی دانش آموزان پسر. دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. ۱۴ (۲): ۱۰-۱۹

- اسلامی، محمد علی (۱۳۹۶). مدل یابی علی اشتیاق تحصیلی بر مبنای منابع شخصی و منابع اجتماعی دانشجویان. رساله دکتری روانشناسی تربیتی. دانشگاه علامه طباطبایی
- جنابادی، حسین، سارانی، فهیمه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش خودکارآمدی بر کمک طلبی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانش آموزان. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۶(۳۶)، ۲۸-۱.
- حاجی تبارفیروزجائی، م.، و شیخ الاسلامی، ع.، و طالبی، م.، و برقی، ع. (۱۳۹۸). تأثیر معنای زندگی بر سازگاری مدرسه دانش آموزان با میانجیگری مقابله مسئله مدار و پذیرش خود. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۶(۳۴)، ۷۶-۵۹.
- سلطانی بنانودی، ا.، و خضری مقدم، ن.، و بنی اسدی، ح. (۱۳۹۶). کنکاش در سازه های روانشناسی مثبت نگر: پیش بینی سرزندگی تحصیلی بر اساس معنای زندگی. راهبردهای آموزش (راهبردهای آموزش در علوم پزشکی)، ۱۰(۴)، ۲۸۷-۲۷۷.
- شادکام، حسن، یعقوبی، ابوالقاسم، زنگنه مطلق، فیروزه، پیرانی، ذبیح، محقق، حسین. (۱۴۰۰). تدوین مدل سرزندگی تحصیلی بر اساس معنا در زندگی با میانجی گری شادکامی در دانش آموزان. پژوهش نامه روانشناسی مثبت، ۷(۴)، ۵۴-۴۱.
- شفیعی، زهره، سجادیان، ایلناز و نادی، محمدعلی. (۱۳۹۹). اثربخشی طرحواره درمانی بر سرزندگی تحصیلی، خودنظم جویی تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان. فصلنامه علمی پژوهشی علوم روانشناختی ۱۹ (۹۳): ۱۱۷۵-۱۱۸۴
- عسگری، اکرم. (۱۳۹۲). تحلیل محتوای کتاب های فارسی دوره ابتدایی بر اساس سازه خودباوری. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی. دانشگاه الزهراء (س)
- نوری، ف.، و میرشاه جعفری، س.، و سعادت مند، ز. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین خودباوری تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک مبتنی بر انگیزه تحصیلی. پژوهش در برنامه ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی- برنامه ریزی درسی)، ۱۲(۱۹) (پیاپی ۴۶)، ۷۵-۸۹.

منابع لاتین:

- Javadi Elmi, L., Asadzadeh, H., Delavar, A., Dortaj, F. (2020). Structural Equation Modeling of Students' academic engagement based on Academic Self-efficacy, transformational teaching with the Mediation Role of Academic Buoyancy. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 8(14), 1-19.
- Bakhtiarpoor, S., Mehri, L., Eftekharsoadi, Z., & Homaie, R. (2020). Designing and Testing the Pattern of the Effect of Academic Self-Steem and Academic Emotions on Academic Performance by Considering the Mediating Role of Academic Motivation in Students. *Journal of Instruction and Evaluation*, 13(49), 13-36.
- Cross, F. L., Marchand, A. D., Medina, M., Villafuerte, A., & Rivas-Drake, D. (2019). Academic socialization, parental educational expectations, and academic self-efficacy among Latino. adolescents *Psychology in the Schools*, 19(2), 101-107
- Eslami, M. A., Dortaj, F., Saedi Poor, E., & Delavar, A. (2018). The Causal Modeling of Academic Engagement based on Supported Academic Performance, Self-Esteem and Self-Efficacy among Undergraduate Students at Amir Kabir University. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 6(10), 57-75
- Esnaola, I., Sesé, A., Antonio-Agirre, I., & Azpiazu, L. (2020). The development of multiple self-concept dimensions during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 30, 100-114.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Hurst, R., & Prescott, J. (2021). Counselling as a calling: Meaning in life and perceived self-competence in counselling students. *Counselling and Psychotherapy Research*.

- Virtanen, T. E., Kiuru, N., Lerkkanen, M. K., Poikkeus, A. M., & Kuorelahti, M. (2016). Assessment of student engagement among junior high school students and associations with self-esteem, burnout, and academic achievement. *Journal for educational research online*, 8(2), 136-157.
- Vizoso, C., Rodríguez, C., & Arias-Gundín, O. (2018). Coping, academic engagement and performance in university students. *Higher Education Research & Development*, 37(7), 1515-1529.
- Wilcox, G., McQuay, J., Blackstaffe, A., Perry, R., & Hawe, P. (2018). Supporting academic engagement in boys and girls. *Canadian Journal of School Psychology*, 33(3), 179-192
- Zhao, H., Li, X., Zhou, J., Nie, Q., & Zhou, J. (2020). The relationship between bullying victimization and online game addiction among Chinese early adolescents: The potential role of meaning in life and gender differences. *Children and Youth Services Review*, 116, 105261.
- Pajares, F., & Schunk, D. H. (2002). Self and self-belief in psychology and education: A historical perspective. In *Improving academic achievement* (pp. 3-21). Academic Press.
- Yuen, M., Chung, Y. B., Lee, Q. A., Lau, P. S., Chan, R., Gysbers, N. C., & Shea, P. M. (2020). Meaning in life and school guidance programs: Adolescents' voices from Hong Kong. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 20(3), 653-676.